

Opinie separată,
expusă în temeiul art. 27 alin. (5) din Legea cu privire la
Curtea Constituțională și art. 67 din Codul jurisdicției
constituționale

Prin Hotărârea nr. 15 din 28 aprilie 2021, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională Hotărârea Parlamentului nr. 49 din 31 martie 2021 privind declararea stării de urgență și a declarat inadmisibile sesizările în partea referitoare la Hotărârea Guvernului nr. 43 din 30 martie 2021 cu privire la propunerea declarării stării de urgență.

Fiind de acord cu soluția privind Hotărârea Guvernului menționată, sunt, totodată, în dezacord cu prima parte (pct.2) din Hotărârea Curții și am formulat prezenta Opinie separată din motivele indicate mai jos.

În opinia colegilor mei, Parlamentul, adoptând Hotărârea Parlamentului nr. 49 din 31 martie 2021, a încălcat prevederile articolelor 1 alin. (3), 6, 27, 40, 46 și 73 coroborat cu art. 54 și art. 85 alin. (4) din Constituție.

I. Concluzia Curții referitoare la neconstituționalitatea Hotărârii contestate prin afectarea articolelor 1 alin. (3), 6 și 73 **se fundamentează pe analiza formală a respectării procedurilor de declarare a stării de urgență prevăzute de Legea nr. 212 din 24 iunie 2004 (articolele 12, 13, 17, 20) și nu de Constituție.**

În acest context, colegii mei au reținut argumentele autorilor sesizărilor care au subliniat că procedura declarării stării de urgență a fost

viciată, și anume: propunerea Guvernului s-a bazat doar pe raportul Comisiei pentru Situații Excepționale, proiectul de act normativ (hotărârea Parlamentului) nu a fost înaintat și Parlamentul, pe data de 31 martie, a declarat starea de urgență la inițiativa unui grup de deputați și nu a Guvernului, prin care fapt a fost pretins că s-a admis un dezechilibru între puterea legislativă și cea executivă.

Consider că la acest capăt de analiză colegii mei nu au luat în considerare următoarele aspecte.

În primul rând, în cazul dat, pe data de 30 martie 2021, Guvernul în demisie a audiat Raportul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova privind necesitatea declarării stării de urgență și, prin Hotărârea sa nr. 43 din 30 martie 2021, a decis să prezinte acest raport Parlamentului și să-i propună să declare starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova (a se vedea pct. 3 din Hotărârea vizată). Un grup de deputați a preluat această propunere a Guvernului, a elaborat un proiect de Hotărâre a Parlamentului, care, fiind bazat pe acest Raport, a fost examinat și adoptat.

În aceste condiții excepționale, care impun măsuri neordinare în vederea protejării dreptului la sănătate și viață al națiunii, Curtea a avut toate motivele necesare de rangul principiilor și valorilor constituționale de-a aprecia acest mod de codecizie a Parlamentului și Guvernului în demisie ca un echilibru și colaborare în conformitate cu spiritul articolelor 1 alin. (3), 6 și 73 din Constituție.

În al doilea rând, consider că analiza constituționalității Hotărârii Parlamentului în discuție prin prisma corespunderii cu prevederile Legii privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (un act normativ infraconstituțional) excedează competența Curții Constituționale și acest capăt al **sesizării urma să fie declarat inadmisibil**.

II. Cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 27, 40, 46 în coroborare cu art. 54 din Constituție, pot să constat că Parlamentul, prin hotărârea contestată, nu a aplicat nicio măsură de urgență. El a stabilit domeniile în care pot fi aplicate măsuri de urgență și a abilitat Comisia pentru Situații Excepționale să le aprobe. Așadar, analiza măsurilor adoptate de Comisia pentru Situații Excepționale prin prisma articolului 54 din Constituție excedează competența Curții stabilite de articolul 135 alin. (1) din Constituție, deoarece actele Comisiei în discuție nu pot fi supuse controlului de constituționalitate (a se vedea HCC nr. 17 din 23 iunie 2020, § 131; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 21; DCC nr. 79 din 2 iulie 2020, § 22). De altfel, după pronunțarea Hotărârii Curții Constituționale nr. 17 din 23 iunie 2020, instanțele de judecată dețin competența să verifice proporționalitatea măsurilor de urgență adoptate de autoritățile responsabile de gestionarea stării de urgență, dar Curtea nu poate efectua o analiză abstractă a proporționalității, așa cum a făcut în cazul dat (a se vedea HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 51). În acest context, consider că **și acest capăt al sesizărilor este inadmisibil**.

III. Cu referire la pretinsa încălcare a art. 85 alin. (4) din Constituție

Colegii mei au reținut că Parlamentul, la instituirea stării de urgență, nu trebuia să ofere doar argumente care se referă la restrângerea drepturilor fundamentale odată ce pe rolul Curții, cu o zi înainte (29 martie), a fost depusă o sesizare cu privire la constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului. Din aceste considerente, Curtea a ajuns la concluzia că, **odată ce este declanșată o procedură constituțională în vederea dizolvării Parlamentului**, cel din urmă la momentul declarării stării de urgență trebuia să ofere o motivare adecvată a Hotărârii contestate din perspectiva neadmiterii obstrucționării unei eventuale dizolvări a Parlamentului. Prin urmare, Curtea a constatat lipsa acestor motivări și că Hotărârea în discuție încalcă art. 85 din Constituție.

Nu pot să fiu de acord cu această constatare din următoarele considerente:

1. Depunerea sesizării menționate nu poate fi interpretată ca o **„declanșare a procedurii constituționale de eventuala dizolvare a Parlamentului”**, care se începe doar după aprobarea Avizului corespunzător pozitiv al Curții Constituționale.

2. La data de 31 martie (declararea stării de urgență) statistica răspândirii pandemiei Covid-19 și a consecințelor grave era permanent alarmantă. În acest context, observ că pe data de 13 martie 2021 dna Președinte al Republicii Moldova, după ședința Consiliului Suprem de Securitate, a declarat că „Poziția Președinției este că statul nu poate să stea cu capul în nisip în timp ce situația devine tot mai gravă [...] Poziția

Președinției și a majorității membrilor CSS este să recomande instituirea stării de urgență [...]”.

3. Sesizarea respectivă a fost admisă de Curtea Constituțională la 6 aprilie și avizul pozitiv a fost adoptat pe 15 aprilie. Așadar, la data de 31 martie presupunerea referitoare la eventualitatea declanșării dizolvării Parlamentului și alegerilor anticipate era o ipoteză temporar iluzorie.

Prin urmare, consider că și acest capăt al sesizărilor este inadmisibil și Hotărârea Parlamentului nr. 49 din 31 martie 2021 urma să fie declarată constituțională, în măsura în care Parlamentul, în termen rezonabil, va examina oportunitatea ridicării stării de urgență, conform art. 16 din Legea nr. 212 din 26.04.2004.

Vladimir Țurcan

Judecător al Curții Constituționale

28 aprilie 2021